

รายงานที่ 114/2559 เรื่อง สิทธิแรงงาน กรณีกล่าวอ้างว่า บริษัท ธ. จังหวัดลพบุรี ละเมิดสิทธิแรงงาน และจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง

ประเด็นการร้องเรียน

ผู้ร้อง โดยเครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN) ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอให้ตรวจสอบกรณีกล่าวอ้างว่า ผู้ร้องทั้ง 14 คนเป็นผู้มีสัญชาติเมียนมา ได้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างในฟาร์มเลี้ยงไก่ของผู้ถูกร้อง ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ได้รับค่าจ้างในอัตราวันละ 300 บาท แต่ผู้ถูกร้องได้หักค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ออกจากค่าจ้าง จึงทำให้ยอดสุทธิของค่าจ้างเหลือเพียงวันละ 230 บาท และได้ให้ผู้ร้องทำงานโดยไม่มีวันหยุดประจำสัปดาห์ วันหยุดพักผ่อนประจำปี และวันหยุดตามประเพณี นอกจากนี้ผู้ถูกร้องได้บังคับให้ผู้ร้องทำงานล่วงเวลาตั้งแต่เวลา 21.00 – 05.00 นาฬิกา ทั้งยังมีพฤติการณ์หน่วงเหนี่ยวกักขังผู้ร้องให้สูญเสียเสรีภาพในการเดินทาง โดยกำหนดให้ผู้ร้องสามารถเดินทางออกจากสถานที่ประกอบการของผู้ถูกร้องเพียงสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และได้มีการยึดเอกสารประจำตัวของผู้ร้องทุกคนไว้ด้วย

การดำเนินการ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 4 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณี การปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้” สิทธิแรงงานโดยเฉพาะสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมและสิทธิที่จะมีวันลา เป็นสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการรับรองโดยกติการะหว่างประเทศด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ข้อ 7 จึงย่อมได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 56 มาตรา 60 มาตรา 61 มาตรา 62 มาตรา 63 มาตรา 64 มาตรา 76 และมาตรา 77 การกระทำของผู้ถูกร้องในส่วนที่มีการนำเอาค่าจ้างรายวันของผู้ร้องจำนวนวันละ 300 บาท ไปหักค่าเช่าบ้าน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าน้ำดื่ม ค่าเบิกเงินล่วงหน้า ค่าประกันสุขภาพงวดที่ 2 และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่ระบุรายละเอียดออกจากค่าจ้าง ทำให้ผู้ร้องทั้ง 14 คนได้รับค่าจ้างรายวันในอัตราเพียง 230 บาท และกรณีที่ผู้ถูกร้องกำหนดให้วันพักเฝ้าเป็นเวลา 30 – 35 วัน นับรวมเป็นวันหยุดต่าง ๆ โดยไม่ได้ตกลงกันล่วงหน้า เป็นการละเมิดสิทธิแรงงานของผู้ร้องทั้ง 14 คน อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่ขณะนี้ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับค่าตอบแทนในการทำงานของผู้ร้องทั้ง 14 คน พนักงานตรวจแรงงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ได้ใช้อำนาจตามความในมาตรา 124 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องจ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลา และดอกเบี้ย ให้แก่ผู้ร้องทั้ง 14 คน

แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2559 และได้แจ้งคำสั่งดังกล่าวให้นายจ้างและลูกจ้างทั้ง 14 คนทราบแล้ว ซึ่งหากนายจ้างและลูกจ้างไม่พอใจคำสั่งก็ชอบที่จะนำคดีไปสู่ศาลภายใน 30 วันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง

ประเด็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องบังคับให้ทำงานล่วงเวลาตั้งแต่เวลา 21.00 – 05.00 นาฬิกา โดยไม่ให้หยุดพักและไม่จ่ายค่าล่วงเวลานั้น ค่าจ้างของผู้ถูกร้องตรงกับค่าจ้างของตัวแทนผู้ร้องที่ว่าในหนึ่งวันจะนอนพักผ่อนในเวลาประมาณ 22.00 - 03.00 นาฬิกา จึงน่าจะเชื่อได้ว่านับตั้งแต่เวลาประมาณ 22.00 - 03.00 นาฬิกา ผู้ร้องทั้ง 14 คนไม่ได้ทำงานล่วงเวลา สำหรับประเด็นที่กล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องจำกัดเสรีภาพในการเดินทางของผู้ร้องทั้ง 14 คนนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นดังกล่าว หรือเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการบังคับใช้แรงงาน ตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีปัญหาเช่นนี้อีก คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรให้เสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงาน ตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และข้อเสนอแนะนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา 15 (3) แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ดังนี้

มาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(1) ให้กระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งจัดทำแนวปฏิบัติเพื่อให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสัตว์ปีกได้ปฏิบัติตามต่างด้าวเข้าเมืองโดยถูกกฎหมายตามหลักการสิทธิมนุษยชนและให้แรงงานดังกล่าวได้รับความคุ้มครองไม่ต่างจากแรงงานไทย โดยเฉพาะในเรื่องการจ่ายค่าจ้างและการจัดวันหยุดที่ถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งให้ความรู้กับผู้ประกอบการและแรงงานอย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ

(2) ให้กระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งกำหนดมาตรการไม่ให้ผู้ประกอบการยึดหรือเก็บบัตรประจำตัวและเอกสารสำคัญของแรงงานไว้ หากจำเป็นจะต้องเก็บเอกสารดังกล่าวให้จัดเก็บได้เพียงสำเนาเอกสารเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติอันเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์

(3) ให้กระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายพิจารณาจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับการจ้างแรงงานและการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมายในภาคอุตสาหกรรมสัตว์ปีก และให้แก้ไขมาตรการทางกฎหมาย เช่น กฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานในปัจจุบันให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง

ทั้งนี้ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

ข้อเสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

(1) คณะรัฐมนตรีควรเร่งนำหลักการชี้แนะเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับธุรกิจตามกรอบงานขององค์การสหประชาชาติในการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยา (Guiding Principles on Implementing the UN Protect, Respect, Remedy Framework for Business and Human Rights: UNGP) มาใช้ในภาคอุตสาหกรรมเกษตร

(2) คณะรัฐมนตรีควรเร่งรัดจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) ตามที่คณะรัฐมนตรีรับทราบ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2559 โดยนำประเด็นปัญหาการใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมเกษตรตามคำร้องนี้ ไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

(3) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณาจัดทำหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการจ้างงานและการคุ้มครองแรงงานให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับงานเกษตรกรรมและงานอุตสาหกรรมเกษตรทั้งระบบ โดยให้เป็นไปตามกติการะหว่างประเทศด้านสิทธิทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รวมถึงมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติอันเป็นการป้องกันมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์

ความสำเร็จ/ความก้าวหน้าในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

กระทรวงแรงงานแจ้งผลดำเนินการว่า ได้ดำเนินการตามมาตรการการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยมีนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการให้ความคุ้มครองแรงงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานยึดหลัก “ความเสมอภาคและเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ กรณีแรงงานต่างด้าวไม่ว่าจะเป็นแรงงานที่เข้าเมืองถูกกฎหมายหรือลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายย่อมได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกับแรงงานไทย” และให้ความคุ้มครองดูแลผู้ใช้แรงงานให้ได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานได้จัดทำคู่มือตรวจแรงงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานบังคับและแรงงานขัดหนี้ จัดประชุมหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย และทบทวนข้อกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับค่าจ้างในวันหยุดประจำสัปดาห์ วันหยุดตามประเพณี และเวลาพัก และมอบหมายให้คณะทำงานด้านกฎหมาย เป็นผู้พิจารณาดำเนินการ ประสานข้อมูลฟาร์มไก่ และฟาร์มปศุสัตว์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการตรวจสอบ จัดทำแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับอุตสาหกรรมฟาร์มไก่และสถานที่พักไข่สัตว์ปีกในประเทศไทย จัดทำยุทธศาสตร์บริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ปี 2560 – 2564 การจัดทำระบบแรงงานเพื่อลดการพึ่งพาแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้ ให้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ควบคุมกำกับดูแลกระบวนการเข้ามาระหว่างการทำงานและกลับออกไปของแรงงานต่างด้าว กำหนดมาตรฐานการจ้างแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล มีศูนย์รวมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวใน 10 จังหวัด และมีบริการ Application DOE Help สายด่วน 1694 และเว็บไซต์ <http://www.doe.go.th/helpme> เพื่อเป็นช่องทางรับเรื่องร้องเรียน เป็นต้น